

Verklaring onafhankelijke deskundigen IOB-evaluatie omtrent de Nederlandse bijdrage aan het Europees nabuurschapsbeleid 2011-2017

Ondergetekenden fungeerden als externe leden in de referentiegroep van de beleidsdoorlichting 'Nederland en het Europees nabuurschapsbeleid'. De externe leden werden betrokken bij de bespreking en de vaststelling van de *terms of reference*, het op basis van het literatuuronderzoek georganiseerde seminar omtrent de effectiviteit en coherentie van het Europees nabuurschapsbeleid en de bespreking van verschillende versies van het conceptrapport. Dit volledige proces is op een transparante wijze verlopen, met verschillende bijeenkomsten in Den Haag en regelmatig mailverkeer.

Het overleg van de referentiegroep met de auteurs van de beleidsdoorlichting vond steeds plaats in een constructieve sfeer. Vooral de precieze afbakening van het onderzoek, de methodologie en de verhouding tussen de analyse van het Europees nabuurschapsbeleid als dusdanig en de Nederlandse inbreng in het bijzonder waren onderwerp van discussie. Het omvattende karakter van de centrale vraagstelling, de dynamische internationale context en de moeilijkheid om (de Nederlandse bijdrage aan) de doelmatigheid en doeltreffendheid van het Europees nabuurschapsbeleid te meten, verklaren grotendeels de relatief lange duur van het onderzoek. De eerste bijeenkomst vond plaats in de zomer van 2016 en het definitieve rapport werd vastgesteld in september 2019.

In de loop van het onderzoeksproces hebben verschillende bijstellingen plaatsgevonden, voornamelijk als antwoord op suggesties en bezorgdheden van de referentiegroep. De omvang en de structuur van het rapport werd aangepast, zodat naast de algemene analyse omtrent het Europees nabuurschapsbeleid ook voldoende aandacht werd besteed aan de Nederlandse inbreng en het formuleren van beleidsaanbevelingen. Het resultaat is een rapport dat twee grote delen omvat, met enerzijds inzichten omtrent de evolutie en de uitdagingen van het Europees nabuurschapsbeleid (deel I) en anderzijds een kritische bespreking van de Nederlandse bijdrage aan dit beleid (deel II).

Het onderzoek voor het eerste deel van het rapport is gebaseerd op een uitgebreide literatuurstudie, waarvoor deels een beroep werd gedaan op het Centre for European Policy Studies (CEPS) te Brussel. De resultaten van deze studie werden besproken tijdens een bijeenkomst met experts en beleidsmakers in maart 2017. Daarnaast werd input verzameld door interviews met beleidsmakers en op basis van landenstudies voor een selectie van buurlanden met verschillende kenmerken en met relevantie voor Nederland (Azerbeidzjan, Egypte, Georgië en Tunesië). De keuze van deze landen is onderwerp geweest van discussie met de referentiegroep en is ingegeven door een aantal objectieve criteria, zoals geografische spreiding en de verschillende juridische en politieke relaties tussen de EU en de betrokken landen. Door middel van deze landenstudies werd gepoogd een beter inzicht te krijgen in de Nederlandse inbreng bij de totstandkoming en de implementatie van het Europees nabuurschapsbeleid. Bijkomend veldwerk met betrekking tot andere buurlanden had dit deel verder kunnen versterken, maar beperkingen inzake tijd en capaciteit zijn nu eenmaal onvermijdelijk bij dit type van onderzoek.

Globaal gezien kan worden geconcludeerd dat het onderzoek is verlopen zoals vastgelegd in de *terms of reference*, waarbij feedback vanuit de referentiegroep duidelijk is meegewogen. Verder stellen we vast dat de beleidsdoorlichting heeft geresulteerd in een reeks bruikbare aanbevelingen die duidelijk voortvloeien uit de analyse in de beleidsdoorlichting.

Prof. dr. Peter van Elsuwege (Universiteit Gent)

Dr. Max Bader (Universiteit Leiden)